

Resumé af forskning

Hvad er sikrest at forlade sig på - skrevne procedurer eller praktisk sømandsskab?

Grøn, Sisse

Publication date:
2009

Document version:
Forlagets udgivne version

Citation for published version (APA):

Grøn, S. (2009). Resumé af forskning: **Hvad er sikrest at forlade sig på - skrevne procedurer eller praktisk sømandsskab?** . (2 udg.).

Go to publication entry in University of Southern Denmark's Research Portal

Terms of use

This work is brought to you by the University of Southern Denmark.

Unless otherwise specified it has been shared according to the terms for self-archiving.

If no other license is stated, these terms apply:

- You may download this work for personal use only.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying this open access version

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details and we will investigate your claim. Please direct all enquiries to puresupport@bib.sdu.dk

Hvad er sikrest at forlade sig på – skrevne procedurer eller praktisk sømandsskab?

I denne nyudkomne artikel behandler Fabienne Knudsen, som er seniorforsker i Center for Maritim Sundhed og Sikkerhed, det ofte diskuterede misforhold mellem papirarbejde og praktisk sømandsskab, uden dog at vælge den lette løsning med at foreslå mindre papirarbejde som løsningsmodel. I stedet forklarer hun hvorfor der består et modsætningsforhold og giver forslag til hvordan papirarbejdet kan blive en hensigtsmæssig del af godt sømandsskab.

Resumé af Sisse Grøn

Kilde:

Knudsen, F. Paperwork at the service of safety? Workers' reluctance against written procedures exemplified by the concept of 'seamanship'. Safety Science (2008). In press

---

Resumé:

Teksten er et bearbejdet referat af artiklen, dvs. at den ikke er direkte oversat.

Problemstilling:

Søfarende oplever flere regulativer, øget kontrol og en større administrativ byrde, som følge af en øget opmærksomhed på sikkerhed i den maritime sektor. Mange giver udtryk for at disse nye krav er til mere besvær end gavn og må være indført af nogle som ikke har tilstrækkeligt kendskab til livet til søs. Artiklens formål er at belyse om der virkelig er et modsætningsforhold mellem skriftlige regler og godt sømandsskab og diskutere hvori udfordringen ligger både for de der udformer reglerne og for de som skal leve med dem.

Metode:

Artiklen hviler på flere års arbejde med søfarendes arbejdsmiljø, hvor Knudsen bl.a. har foretaget deltagerobservation på fem medsejladser, deltaget i tre sikkerhedskurser for søfarende og interviewet godt 100 søfarende.

Det teoretiske fundament er en model over læring af Dreyfus og Dreyfus, samt to begreber hentet fra Aristoteles.

Arbejds- og leveforhold ombord:

Knudsens karakteristik af søfarendes arbejds- og leveforhold til søs, fortæller at et skib er et afgrænset fysisk og socialt miljø, hvilket gør det til en unik arbejdsplads på godt og ondt. Det særlige miljø muliggør en række paradokser, som ikke havde været til stede i samme grad i et anderledes miljø. Det drejer sig om:

- Forandring og dog kontinuitet: På trods af mange organisatoriske ændringer og stigende internationalisering, består en hierarkisk organisationsform, og en klar opdeling i tidsperioder.
- Regelmæssighed og dog uforudsigelighed: Et skib er karakteriseret ved en blanding af cirkulær og lineær tid, tiden er cirkulær hvad angår rutineopgaver og lineær hvad angår den konstante bevægelse fremad. Det betyder at nogle opgaver er rutinemæssige og gentager sig i en uendelighed, mens andre er nye hver gang og umulige at forudse.
- Opsplittelse og dog fælles identitet: At være på søen er en 'rite de passage', som giver et helt anderledes erfaringsgrundlag, derfor deler søfarende identitet, selvom besætningen godt kan være arbejde opdelt, og derfor er der langt til ledelse og beslutningstagere på land, både i konkret og overført betydning.

Sømandsskab:

Ved hjælp af en læringsmodel af Dreyfus og Dreyfus, viser Knudsen, at ekspertens sikkerhedsmæssige praksis er situationsbestemt, erfaringsbaseret og intuitiv, hvorimod en nybegynder må følge regler og procedurer nøje, mens han er i læringsprocessen. Det passer godt med søfolks oplevelse af de skrevne procedurer, som noget der lægger unødige bånd på dem. Som Knudsen beskriver sømandsskab eller sømandens særlige ekspertise, er det evnen til at *træffe fornuftige valg* ud fra omtanke og sund fornuft, *intuition* eller evnen til at forudse problemer, evnen til at *genkende det særlige i en situation* og evnen til at *prioritere*. Selvom læringsmodellen kan forklare en del af årsagen til hvorfor søfarende føler at procedurerne står i modstrid til godt sømandsskab er der to indvendinger den ikke kan forklare; nemlig at sikkerhedsregler og procedurer ofte sættes til side til fordel for produktionen i spidsbelastningsperioder, samt at papirarbejdet betyder at sikkerhed bliver et spørgsmål om form i stedet for indhold. Begge indvendinger peger på en social dimension som ikke er til stede i læringsmodellen. Derfor trækker Knudsen på Aristoteles' begreb 'pronesis', som tilføjer *social og etisk ansvarlighed* og *ydmtyghed* til hendes beskrivelse af godt sømandsskab.

Dilemma:

Knudsen argumenterer for de søfarendes indvendinger mod papirarbejde afspejler et dilemma mellem *paperwork safety* og *hands-on safety*, begge er vigtige, men de søfarendes indvendinger viser at førstnævnte ofte favoriseres på bekostning af sidstnævnte, fordi officererne kontrolleres på papirarbejdet, men ikke på deres deltagelse og tilstedeværelse i det daglige arbejde.

Konklusion:

Knudsen understreger at man ikke bør konkludere at sømandsskab kan erstatte sikkerhedsregler og procedurer, man bør i stedet arbejde hen imod at regler og procedurer bliver et værktøj som er en del af godt sømandsskab. Det første trin er at tage de søfarendes indvendinger alvorligt, og så er der brug for mere koordination mellem de krav som de forskellige instanser stiller til kontrol. Endelig bør man også revurdere hvilke typer regler som er hensigtsmæssige, mener Knudsen.